

Lukas 2: 1-14

En het geschiedde in diezelfde dagen, dat er een gebod uitging van den keizer Augustus, dat de geheele wereld beschreven zou worden.

Deze eerste beschrijving geschiedde, als Cyrenius over Syrië stadhouder was.

En zij gingen allen om beschreven te worden, een iegelijk naar zijn eigen stad.

En Jozef ging ook op van Galiléa, uit de stad Nazareth, naar Judéa, tot de stad Davids, die Bethlehem genaamd wordt (omdat hij uit het huis en geslacht Davids was), om beschreven te worden met Maria, zijn ondertrouwde vrouw, welke bevrucht was.

En het geschiedde, als zij daar waren, dat de dagen vervuld werden, dat zij baren zou;

en zij baarde haren eerstgeboren zoon, en wond hem in doeken, en legde hem neder in de kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

En daar waren herders in diezelfde landstreek, zich houdende in het veld, en hielden de nachtwacht over hun kudde.

En zie, een engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen en zij vreesden met groote vreeze.

En de engel zeide tot hen: Vreest niet, want ziet, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.

En dit zal u het teeken zijn: gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.

En van stonde aan was daar met den engel eene menigte des hemelschen heirlegers, prijzende God en zeggende:

Eere zij God in de hoogste hemelen, en op aarde vrede voor de menschen: welbehagen¹).

Wij weten, dat al ons goed, onze vreugde en rust bestaat in de vereeniging met den Zoon van God. Hij is ons Hoofd en wij zijn

¹) Zoo vertaalt Calvijn hier. Deze preek is gehouden op een Kerstdag; evenals op Paschen en Pinksteren en nog eenmaal in den herfst, werd op den Zondag, samenvallend met of 't dichtst zijnde bij den Kerstdag het Avondmaal gevierd. Zie voor deze preek C. O. XLVI, 955 v.v.

Zijn lichaam; van Hem hebben wij ons leven en ons heil en alle goed. En inderdaad, wij zien, hoe ongelukkig onze toestand zou zijn, als wij onze toevlucht niet bij Hem hadden en stonden onder Zijne hoede. Nu staat het echter niet in onze macht, zóó hoog te komen (wij kunnen immers nauwelijks op de aarde kruipen); Hij Zijnerzijds moet ons naderen, en Hij is ons reeds genaderd met Zijne geboorte, toen Hij Zich bekleed heeft met ons vleesch en onze broeder geworden is. Wij zouden dan ook nu niet onze toevlucht kunnen nemen bij onzen Heere Jezus Christus, Die ter rechterhand Gods Zijns Vaders zit in hemelsche heerlijkheid, als Hij Zich niet zóó diep vernederd had, dat Hij sterfelijk mensch werd en in gelijke omstandigheden als wij verkeerde. Daarom ook heet Hij, als Hij Middelaar Gods en der menschen genoemd wordt, nadrukkelijk mensch, zooals Hij ook om dezelfde reden Immanuël genoemd wordt, d.w.z. God met ons.

Zoo vaak wij dan ook naar onzen Heere Jezus Christus verlangen om in Hem kracht tegen al onze ellenden en een veilige en zekere bescherming te vinden, moeten wij bij Zijne geboorte beginnen. Nu wordt ons hier niet alleen verhaald, dat Hij mensch als wij geworden is, maar dat Hij Zich zoo zeer vernederd heeft, dat Hij nauwelijks meer tot de menschen gerekend werd. Herberg en samenleving zijn Hem ontzegd; slechts een stal en een kribbe waren er om Hem te ontvangen. Hieruit mogen wij wel verstaan, hoe God de oneindige schatten Zijner goedheid heeft uitgestald, toen Hij Zijn Zoon voor ons zóó heeft willen vernederen. Ook moeten wij inzien, waar onze Heere Jezus Christus van Zijne geboorte af zóó voor ons geleden heeft, dat wij, zoo vaak wij Hem zoeken, geen lange omwegen moeten maken om Hem te vinden en waarlijk met Hem vereenigd te worden. Daarom immers heeft Hij Zich aan allen smaadt willen onderwerpen zoodat Hij als een uitgeworpene is geweest. Maar leeren wij ook klein te zijn om van Hem aangenomen te worden, want op zijn minst zij er gelijkvormigheid tusschen het Hoofd en de leden. Menschen behoeven zich niet te vernederen en hunne waarde te drukken, want van nature zullen zij al zoovele ellenden in zich vinden, dat zij aanleiding genoeg hebben om terneergeslagen te zijn. Kennen wij ons slechts, zooals wij werkelijk zijn, om ons dan in waren ootmoed aan onzen Heere Jezus Christus te geven, dan erkent Hij ons en rekent ons tot de Zijnen.

Wij moeten echter ook opmerken, dat wij in Lukas' geschiedverhaal eenerzijds leeren, hoe Gods Zoon Zich ter wille van onze

zaligheid heelemaal vernederd heeft, en toch anderzijds niet opgehouden heeft een zeker en onfeilbaar getuigenis te hebben, dat Hij de Verlosser der wereld was, Die van alle tijden was beloofd. Immers dat Hij in onze omstandigheden is ingegaan, was niet, omdat Hij Zijn hemelsche majesteit niet kon handhaven. Beide wordt ons hier voor oogen gesteld: onze Heere Jezus Christus ligt daar in een kribbe, als uitgeworpen van de menschen, in uiterste armoede, zonder eenig aanzien, als onderworpen aan dienstbaarheid; en toch wordt Hij door de engelen van het Paradijs geprezen, zij huldigen Hem. Eerst brengt een engel het bericht van Zijne geboorte, maar hij wordt dadelijk daarop vergezeld van een groote menigte, ja van een leger, die allen zich bij hem stellen en verschijnen als getuigen, door God gezonden, om te toonen, dat onze Heere Jezus Christus, al was Hij dan ook ter wille van de zaligheid der menschen zoo vernederd, de Koning van heel de wereld gebleven is en alles onder Zijn heerschappij heeft gehouden. En verder bewijst ook het plaatsje Bethlehem, dat Hij is de van alle tijden beloofde. Want de profeet Micha heeft gezegd: En gij Bethlehem, al zijt gij in groote verachting, een onaanzienlijk vlek gelijk en weinig bevolkt, toch zal uit u Mij voortkomen, die Mijn volk moet regeeren, en Wiens uitgangen zijn van alle eeuwigheid. Wij zien dus hier eenerzijds, hoe onze Heere Jezus Christus Zich zelf niet gespaard heeft, opdat wij een gemakkelijken toegang tot Hem zouden hebben en niet zouden twifelen, als Zijn lichaam zelf aangenomen te worden, aangezien Hij niet alleen sterfelijk mensch heeft willen worden, bekleed met onze natuur, maar als een arme aardworm, ontbloot van alle goed. Twifelen we er dan ook niet aan, of altijd zal Hij ons, hoe ellendig wij er ook aan toe zijn, houden voor Zijne leden. Maar anderzijds zien wij Hem hier als door Gods hand geteekend, opdat Hij zonder eenig bezwaar aangenomen worde als degene, van Wien wij heil moeten verwachten en door Wien wij aangenomen worden in het Koninkrijk Gods, waarvan wij tevoren uitgebannen werden. Want wij zien, dat Hij in Zich een goddelijke majesteit bezit, daar de engelen Hem als hun meerdere en hun soevereinen Koning erkennen; en wij moeten er niet aan twifelen, wanneer wij onder Zijn hoede zijn, of Hij heeft het noodige om ons in stand te houden. Verstaan wij het dan, dat, als Hij Zich zoo vernederd heeft, dit in geenerlei wijze iets ontnemt aan Zijn Goddelijke mogendheid en geenszins verhindert, dat wij onder Zijn geleide veilig zijn.

Wij zien dan nu, wat de hoofdsom van deze geschiedenis is: aller-

eerst dat wij hebben te verstaan, dat Gods Zoon, onze Middelaar, Zich met zulk een band aan ons heeft verbonden, dat wij er niet aan behoeven te twifelen, of altijd zijn wij zoowel Zijn leven als Zijn rijkdom deelachtig. En verstaan wij het ook, dat Hij met Zich alles heeft meegebracht, wat wij voor onze zaligheid behoeven. Want, zooals we al zeiden, Hij heeft Zich niet zóó vernietigd, of altijd heeft Hij Zijn goddelijke Majesteit behouden; en hoewel Hij bij de menschen voor niets geacht werd, toch is Hij altijd gebleven niet alleen erfgenaam dezer wereld (voor zoover Hij Hoofd der Kerk is), maar ook altijd waarachtig God.

Overigens willen wij van hen, die ons hier tot leermeesters en leiders gesteld zijn, leeren, hoe wij tot onzen Heere Jezus Christus moeten komen. Weliswaar zijn de wijzen dezer wereld zoo opgeblazen van hoogmoed en aanmatiging, dat zij nauwelijks zich zullen verwaardigen scholieren te zijn van domme menschen en arme herders der velden; maar het is al onze wijsheid desalnettemin van deze herders, over wie hier gesproken wordt, te leeren, hoe te komen tot onzen Heere Jezus Christus. Want al hebben wij ook alle wetenschap der wereld in ons hoofd gepropt, waartoe zal het ons dienen, wanneer het leven ons ontbreekt, het leven nl. waarin de schatten van alle wijsheid verborgen zijn, zooals de heilige Paulus zegt? Ziet hier dan, bij welk punt wij behooren te beginnen, nl. dat het voor ons geen kwaad kan, hen te volgen die ons den weg hebben gewezen om tot onzen Heere Jezus Christus te komen. God heeft deze eer niet aan de grooten dezer wereld bewezen, noch aan de wijzen noch aan de rijken of aan de voornamen; herders heeft Hij verkozen. Aangezien het alzoo is, hebben wij dan ook deze orde te volgen. Weliswaar zijn de wijzen uit het Oosten gekomen om onzen Heere Jezus Christus eer te bewijzen, maar de herders moesten beginnen, opdat alle hoogmoed teniet gedaan worde en hij, die als Christen wil worden beschouwd, een dwaas zij in deze wereld. Wij willen dan ook niet aankomen met den dwazen waan, als konden wij naar onze eigen inbeelding Gods wondere geheimenissen beoordeelen, wij willen ze veeleer in allen eenvoud aanbidden. En overigens, laten wij zien op het geloof, dat in deze herders was; dan zullen wij niet meer met bezwaren aankomen om hen te volgen. Zij komen den Verlosser der wereld aanbidden, en in welke omstandigheden vinden zij Hem? Neergelegd in een kribbe en gewonden in enkele kleine doeken; dit teeken was hun door den engel gegeven. Dit was wel iets om hen te verbazen en zelfs rechtsomkeert te doen maken, zonder Jezus

Christus als hun Zaligmaker te erkennen. Want de Schriftgeleerden en doctoren der Joden dachten, dat de beloofde Verlosser moest komen met groote praal en heel de wereld moest onderwerpen en dat er dan voorspoed zou zijn en dat zij bezit zouden krijgen zooveel zij maar wilden en alle rijkdommen der wereld ophoopen. Wanneer hun nu gezegd wordt, dat zij Hem in een stal zullen vinden en in doeken gewonden, dan was dat wel een gevaarlijke omstandigheid, die aan deze arme lieden allen moed had kunnen benemen, zoodat zij nooit bij onzen Heere Jezus Christus waren gekomen, maar veel- eer totaal vreemd aan Hem gebleven waren. Dit teeken werd hun van den Verlosser gegeven, nl. dat Hij in een kribbe was neergelegd, alsof Hij uit de rij der menschen uitgedaan was. Maar dit houdt hen niet terug. Zij komen, erkennen Hem als Heere en belijden het, dat God ontfermen met hen heeft gehad en dat Hij eindelijk Zijne belofte die Hij van alle tijden had gegeven, heeft willen vervullen en Zichzelf in dit wondere gebeuren als waarachtig bewezen heeft.

Wijl dan nu het geloof dezer herders zoo groot was, dat het den strijd kon strijden tegen alles, wat hen terughouden kon van het gaan naar onzen Heere Jezus Christus, zijn wij dubbel schuldig en niet te verontschuldigen, als wij niet bij hen ter school willen gaan, en de geboorte van onzen Heere Jezus Christus, al ging zij zonder eenige waardigheid of praal of grootheid der wereld toe, ons geen aanstoot zij om ons te doen stilstaan en af te keeren van den goeden weg, zoodat wij niet komen en ons aan Hem als onzen souverainen Koning geven, aan Hem, Wien alle macht in den hemel en op aarde gegeven is. Deze vermaning hebben wij waarlijk wel noodig, want, zooals ik al aangestipt heb, de leer des Evangelies brengt slechts ergernis aan degenen, die vol zitten met trots en dwaasheid en zichzelf wijs achten. Wij zien ook vele warhoofden, die alles verwerpen wat met hun denken strijdt. Ook weer zijn er vele spotters, die nooit door eenig gevoel hunner zonden geraakt zijn; onheilige menschen, die er nooit aan denken, dat zij eens rekenschap moeten geven en niet weten, of er een beter leven is dan wat zij hier beneden zien; die oordeelen, dat het slechts domme eenvoud is, zoo de Zoon Gods te volgen en zich aan Hem te houden. Dat ziende moeten wij te sterker staan in het bewustzijn, dat de Zoon van God niets van Zijne Majesteit en heerlijkheid heeft verloren, niet minder geworden is, als Hij Zich tot onze zaligheid heeft vernederd; veeleer moeten wij er blij om zijn, wanneer wij Zijn onschatbare goedheid en de liefde die Hij ons toedraagt, opmerken mogen.

Zoo moeten wij dan deze leer praktisch toepassen, dat wij niet nalaten te komen tot onzen Heere Jezus Christus, al vinden we op 't eerste gezicht in Hem niet, wat ons vleesch, d.w.z. onze natuurlijke gezindheid begeert. Maar, al was Hij bij Zijne geboorte in doeken gewonden en neergelegd in de kribbe, zoo willen wij toch vastbesloten daarbij blijven, dat Hij desniettemin altijd Middelaar geweest is om ons tot God Zijn Vader te trekken en ons den ingang te geven in het Koninkrijk der hemelen, waaruit wij heelemaal buitengesloten waren. En als Hij ook tegenwoordig nog niet met praal regeert en Zijn Kerk veracht wordt en er in Zijn Woord een eenvoudigheid is, dat de grooten der wereld het verwerpen, toch willen wij ons vast houden aan Hem en ons altijd aan Zijn heerschappij in ware geloofsgehoorzaamheid onderwerpen. Wanneer bijv. gepredikt wordt, dan is dat gewoonlijk niets om ons bijzonder te trekken. Wij hooren een mensch spreken, en wat voor een? Hij heeft geen bijzondere waardigheid en eere; er is ten slotte niets dan het Woord, en in wat door het Evangelie gepredikt wordt, zijn vele dingen die ons dunken tegen alle rede in te gaan, wanneer wij er naar onzen smaak over oordeelen. Zoo moeten wij dan verstaan, dat wij ons niet zullen kunnen voegen naar wat God ons toont en verklaart, als wij niet eerst verootmoedigd worden.

Tot versterking bij Zijn Woord hebben wij de sacramenten. En zal nu een druppel water voldoende zijn om ons te verzekeren van de vergeving onzer zonden en dat God ons tot Zijne kinderen heeft aangenomen, en dat, al zijn wij wankel en zwak, wij toch bekleed zullen worden met Zijn hemelsche glorie, die ons nooit zal ontgaan? Zullen wij in een weinig water een zeker onderpand kunnen aangaan van zoo groote en uitnemende dingen? En zullen in het heilig avondmaal een stukje brood en een druppel wijn genoegzaam zijn om ons te verzekeren, dat God ons als Zijne kinderen erkent, dat wij leven in Jezus Christus en in niets van Hem gescheiden zijn? Het lijkt er veeleer op, dat zulke ceremoniën, die alle praal missen, niets beteekenen. Zoo zien wij dan nog te beter, dat hetgeen hier van de herders verteld wordt, ons aangaat, en dat wij er vandaag nog winst mee moeten doen, nl. dat wij zonder onderlaten tot onzen Heere Jezus Christus naderen en verzekerd zijn, dat wij in Hem alle goed, alle vreugde en alle heerlijkheid zullen vinden, al lijkt het, dat Hij nog in den stal en in de kribbe is, in doeken gewonden, d.w.z. dat er vele dingen zijn die ons van het goede spoor zouden kunnen afvoeren en op z'n minst de oogen verblinden, zoodat wij niet meer

de hemelsche heerlijkheid zien, die Hem door God Zijn Vader gegeven is, waarmee ik dan doel op Zijn menschelijke natuur die Hij van ons heeft aangenomen. Want voorzoover Hij God is, heeft Hij alles van Zichzelf, (zooals er in Joh. 17 van gesproken wordt), maar naar Zijn menschelijke natuur heeft Hij als genadegave alles ontvangen, wat Hij ons gebracht heeft, opdat wij uit Zijne volheid zouden putten en in Hem vinden alles wat begeerlijk is, en al onze rust en bevrediging in Hem alleen zouden hebben.

Verder hebben we nog op te merken, dat de Heilige Geest ons ook heeft willen verzekeren, dat wij, als wij de herders volgen die ons hier tot leermeesters en gidsen gesteld zijn, niet moeten vreezen te falen. Want als de herders niets anders ten teeken hadden gehad dan stal en kribbe, dan zouden wij kunnen zeggen: het waren domme lieden, die zich dwaselijk en zonder reden hebben laten wijsmaken, dat het de Verlosser der wereld was; voor ons besef zou het dan een te groote lichtgeloovigheid zijn. Wij zouden dan nog in twijfel kunnen verkeeren. Maar de herders zijn ook nog in een ander opzicht versterkt geworden om zekerheid te hebben, dat Hij, Die zoo in de kribbe was neergelegd, Gods Zoon was, nl. toen de engel hun verscheen en zij daarna dien zang gehoord hebben, welken Lukas insascht, waar heel het Koninkrijk der hemelen getuigenis geeft aan onzen Heere Jezus Christus, dat Hij alle macht over de schepselen heeft, zoowel in den hemel als op de aarde. Wij willen daarom aannemen alles, wat ons hier wordt voorgehouden, om verzekerd te worden in het geloof in Jezus Christus. God heeft zeker van ondankbaarheid willen overtuigen al degenen, die heden zich niet verwaardigen eer aan Zijn eeniggeboren Zoon te bewijzen, toen Hij een zoo groote menigte engelen zond om te verkondigen, dat Hij de beloofde Verlosser was. Vergeefs behagen wij onszelf in onze ongeloovigheid, zooals wij er vele domme lieden zien, die geen rekening houden met alles wat in het Evangelie staat. Er zijn zelfs spotters met God, die zoo onverschillig zijn, dat het hun eenerlei is, wat men hun ook predikt: zij houden er niet meer rekening mee dan met fabels.

Maar er zijn dingen, waarmee men van hardnekkige en duivelsche opstandigheid hen kan overtuigen, die zich niet onderwerpen aan onzen Heere Jezus Christus om Hem eer te bewijzen. Want al mogen er vele ongeloovigen zijn, zij zullen te doen krijgen met een on-eindige menigte engelen van het paradijs, die tegen hen getuigen zullen; want het zijn dienaars der waarheid Gods. Al mogen dan ook

alle boozen en al degenen, die geconfijt zijn in hunne misdaden en verdorvenheden, zichzelf behagen en zich verharden zooveel zij willen in hunne ongeloovigheid, er zijn meer dan voldoende getuigen om hunne verdoemenis te bekrachtigen. Want de engelen van het paradijs zijn verschenen, opdat er verder geen verontschuldiging zou zijn, wanneer wij Jezus Christus niet als onzen souverainen Koning aannemen, ons verootmoedigend onder Zijne Majesteit. Wij onzerzijds willen daarbij opmerken, dat God voor ons heil gezorgd heeft, toen Hij zulk een menigte engelen zond, opdat wij met vrijmoedigheid tot onzen Heere Jezus Christus konden komen, zonder dispuut en bezwaar, maar heelemaal zeker zouden zijn, dat wij in Hem alles vinden wat ons ontbreekt, en dat Hij heeft, waarmee Hij in al onze armoede en ellende kan voorzien; kortom, dat Hij het is, door Wien God Zich aan ons heeft willen meedeelen. Willen wij dan ons leven nergens zoeken dan in God? Welnu, alle volheid der Godheid is in onzen Heere Jezus Christus. Wanneer wij zulk een getuigenis hebben, dan is het, alsof God Zijn beide armen uitbreidde om ons Zijn onwaardeerbare goedheid te doen gevoelen en voor oogen te houden, dat alleen dan, wanneer wij het geloof bezitten in Jezus Christus (ik bedoel een geloof zonder geveinsdheid) en heelemaal leunen op Hem, wij deelen zullen in al het goed dat ons ontbreekt en waarnaar wij begeeren. En al zien wij tegenwoordig de engelen niet, die slechts voor eenmaal zijn verschenen, toch is dit getuigenis opgeschreven en moet het geloofwaardig zijn. Want door den mond van den heiligen Lucas heeft de Heilige Geest gesproken. Zoo willen wij er dan tevreden mee zijn, zulk een getuige Gods te hebben, die ons verklaart, dat de engelen getuigenis hebben gegeven van de geboorte van onzen Heere Jezus Christus, opdat wij, wetend hoe Hij mensch geworden is, nl. door Zich voor ons te vernietigen, vol vreugde jagen zullen naar het Koninkrijk der hemelen en in ware eenigheid des geloofs Hem aanhangen.

Verder moeten wij nu ook nog letten op de plaats van Zijn geboorte, nl. Bethlehem. En het is geen geringe noch ongewichtige bevestiging, wanneer wij zien, dat de Zoon Gods geboren is, zooals de profeet er zoo lang tevoren melding van gemaakt had. Als Jozef en Maria in Bethlehem hun domicilie hadden gehad en daar hun woonplaats hadden, was het niet vreemd gevonden, dat zij daar was bevallen en dat Jezus Christus daar was geboren. Maar dan zou, wat ons heden dienen moet, grootendeels verdonkerd zijn, want men had niet verstaan, dat niet zonder oorzaak de profeet had gezegd:

Gij Bethlehem, al zijt gij tegenwoordig veracht als een klein vlek, toch, zult gij Hem voortbrengen, die hoofd van Mijn volk moet zijn. Maar nu Jozef en Maria wonen in Nazareth en in Bethlehem komen tegen den tijd, dat zij moet bevallen, en Jezus Christus daar is geboren, wie ziet dan niet, dat God alles met Zijn hand heeft geleid? De menschen moeten wel opzettelijk en uit bepaalde boosheid zichzelf de oogen uitsteken, wanneer zij hier niet het werk Gods willen erkennen, Die Zijn eeniggeboren Zoon een merkteeken gegeven heeft, opdat men Hem zonder eenige aarzeling als den Beloofde zou aannemen. Weliswaar is er aanleiding om Jozef en Maria naar Bethlehem te doen gaan, nl. het gebod dat uitging van den keizer Augustus. Maar daarheen een vrouw meenemen in hoogst zwangeren toestand, dat is zeker niet door den mensch zoo bestierd; daar heeft God Zijn hand in gehad. Zelfs zien wij hier, hoe vreemde wijzen God gebruikt om Zijn wil te volvoeren. Want dat gebod van den keizer, wat bracht het anders mee dan tyrannieke onderwerping: het Joodsche volk moest worden bezwaard, ieder moest belasting betalen, men wilde hun toonen, dat zij niet de minste vrijheid meer moesten verwachten. Jezus Christus echter was beloofd om de Joden en alle geloovigen van satans knechtschap te bevrijden en van alle tyrannie; het leek, alsof dit bevel de deur dicht deed en God nooit zou vervullen, wat Hij aan Zijn volk beloofd had, en toch is dit het middel geweest tot de vervulling. Want wanneer Jozef en Maria komen als arme menschen, onderworpen aan een tyran, een heiden en ongelooovige, ziet, dan wordt Jezus Christus in Bethlehem geboren, dan wordt de waarheid der profetie openbaar. En God, zooals ik al zei, geeft hier aan al de Zijnen volle zekerheid, dat zij niet moeten twifelen aan de geboorte van onzen Heere Jezus Christus. Zoo moeten wij dan de dingen, die ons hier worden verhaald, tot ons nut en tot onze onderwijzing aanwenden. Want het is de bedoeling van Lukas, of liever van den H. Geest Die door zijn mond heeft gesproken, niet geweest, ons bloot een geschiedenis te vertellen, maar Hij heeft ons eenerzijds hier duidelijk gemaakt, hoe Gods Zoon Zichzelf voor ons niet gespaard heeft, en anderzijds, hoe Hij toch een onbedriegelijk merkteeken aan Zich droeg, dat Hij de Verlosser is, opdat men Hem als zoodanig aannam.

Wij moeten er dan ook om denken, onze winst te doen met deze geschiedenis, zoodat wij kunnen instemmen met den engelenzang en God verheerlijken, en alzoo aannemen, wat Hij ons hier tot verheuging onzer zielen geeft. In de eerste plaats zegt de engel, hij die

de boodschap aan de herders gebracht heeft: Vreest niet, ik verkondig u groote blijdschap. En daarna komt dan het gemeenschappelijk getuigenis van heel het heirleger dat God zendt: Vrede op aarde voor de menschen. Dat is alzoo het eerste, wat wij hebben vast te houden, nl. dat wij onze vreugde in Jezus Christus zullen zoeken. Want al hadden wij alle genieting en rust, zoodat wij ons in alle vreugden zouden kunnen baden, toch zou, als wij niet al te zeer ingeslapen, ja totaal verstompt waren, ons geweten nooit rust hebben; wij zouden eindeloos en onophoudelijk worden gekweld; deze worm, waarvan de Schrift spreekt, zou ons knagen, wij zouden van onze zonden aangeklaagd worden en gevoelen, dat God naar recht onze tegenpartijder en vijand is. Daarom wee alle genietingen der wereld, aangezien zij zullen verkeeren in knersing der tanden, zoolang de menschen niet met God in het reine komen. Vervloekt alle genietingen, alle eerbetoon, alle begeerlijke dingen, zoolang wij niet gevoelen, dat God ons in genade aanneemt. En zoo, verzoend met Hem, kunnen wij ons verblijden, niet met een aardsche vreugde, maar met die, welke ons uitdrukkelijk wordt beloofd in den Heiligen Geest, opdat wij ze in Hem zoeken. Die beide dingen behooren bij elkander, de vrede en de vreugde. Want wanneer wij ons omringd zien door zooveel ellenden, waarin kunnen wij ons dan nog verblijden? En dan, wanneer wij zien, dat wij in Adam vervloekt zijn, dat wij kinderen des toorns zijn, dat God onze Rechter is en gewapend met wraak, ons in de diepte kan storten, wat vreugde zullen wij in zulke omstandigheden nog kunnen hebben? Wanneer wij daaraan denken, dan moeten wij wel overstelpt worden met onrust, ja in een vreeselijke hel zijn, die boven alle angsten van deze wereld uitgaat, als tenminste de duivel ons niet heeft betooverd; want velen zijn er, die altijd maar plezier hebben, al leven zij met God in oorlog. Maar wanneer nog een druppel gevoel in ons is, dan zullen wij zeker altijd in kwelling zijn, totdat God ons als genadig bekend geworden is. Deze vrede moet dan ook het eerste zijn; wij moeten weten, dat God ons rekest tot Zijn kinderen, aangezien Hij ons onze zonden niet toerekent. Zijn wij dan zoo in vrede met God? Dan kunnen wij ons ook verheugen en in God verblijden, volgens hetgeen ik al aangeduid heb. De ongelooovigen mogen ook een soort vrede hebben, (d.w.z. dat zij zoo stomp zijn geworden, dat zij zich niet meer bekommeren om het gericht Gods, ja zelfs er mee spotten), maar dat is geen vrede met God. Want nooit hebben zij vrede of rust, tenzij zij God en zichzelf vergeten en totaal verhard zijn. Maar de heilige

Paulus vermaant ons, toch vrede met God te hebben, d.w.z. op Hem te zien en naar verzoening te trachten, d.i. in Zijne nabijheid te komen en dan zeker en verzekerd te worden van Zijne liefde. En hoe zal dat kunnen zijn? Door de vergeving onzer zonden, door de ongehouden liefde die Hij ons toedraagt in onzen Heere Jezus Christus.

Merken wij het dan nu goed op, dat de vrede, welken de engelen van het paradijs hier prediken, deze vreugde heeft gebracht, waarvan de eerste engel melding maakte toen hij zeide: Ik verkondig u groote blijdschap, d.i. het heil, dat gij in Jezus Christus ontvangt. Hij heet ook onze Vrede, en deze naam zegt, dat wij heelemaal van God vervreemd zijn, als Hij ons niet door Zijn eenigen Zoon aanneemt. Dan hebben wij ook stof om ons te beroemen, wanneer God ons als Zijne kinderen erkent, ons verlof geeft om Hem volmondig onzen Vader te noemen, vrij tot Hem te komen en daar onze toevlucht te hebben. Daarenboven willen wij hieraan ontleenen, dat God het zoo heeft verordend, dat het Evangelie door den mond van menschen gepredikt wordt, maar toch de engelen voorafgegaan zijn. Weliswaar moet tegenwoordig de gemeente onderwezen worden door sterfelijke schepselen, maar al moge dit zoo zijn, wij brengen niets nieuws, wij herhalen slechts de prediking, die door de engelen van het paradijs gehouden is, en dat niet door een klein getal maar door een ontelbare menigte en een groot heirleger. Zoo kan het niet anders, of wij moeten wel aangestoken worden om onzen God groot te maken, wanneer wij heelemaal verzekerd mogen zijn van Zijne goedheid. Daarom zijn ook deze beide dingen verbonden, de oproep der engelen tot heel de wereld om God te verheerlijken en de gave van vrede op aarde. Wij verblijden ons dan in het goed, dat God ons door onzen Heere Jezus Christus, Zijn eenigen Zoon, heeft geschonken. Hij heeft het bezit van dezen vrede verworven, opdat onze lof omhoog zou klimmen, de wolken doordringe, en heel de wereld weergalme van dit lied: God zij overal geprezen en grootgemaakt.

Wij willen hieruit ook nog leeren, dat onze mond stom blijven zal en wij God niet zullen kunnen loven, totdat Hij ons Zijne goedheid heeft doen merken. Want inderdaad, hoe zouden de arme zondaren, zolang zij angst en gewetenswroeging in zich omdragen, en niet weten of God hen liefheeft dan wel haat, Zijn Naam kunnen prijzen? Veeleer zal de angst hen als in zich zelf opsluiten, zoodat zij heelemaal den mond niet kunnen openen. Dus is allereerst noodig, dat God ons nadrukkelijk de liefde heeft betuigd, die Hij ons toedraagt, opdat wij verzekerd zijn mogen, dat Hij ons altijd Vader zal zijn;

en dan hebben wij ook stof, om Zijn Naam te verheerlijken. Maar, als wij God niet kunnen loven, totdat Hij ons Zijne goedheid heeft geopenbaard, laten wij dan ook leeren, dat wij niet een dood of een traag geloof mogen hebben, maar dat wij worden opgewekt om Gods Naam te prijzen, als wij zien, dat Hij de groote schatten Zijner barmhartigheid jegens ons zoo overvloedig bewijst; dat ook de mond van zijn kant zijn plicht doe, en dan, dat het heele leven daaraan beantwoorde. Want dat is de ware lofzang: dat een ieder zich wijde aan den dienst Gods, in het bewustzijn, dat, aangezien Hij ons voor zoo duren prijs verworven heeft, er wel reden is, dat al onze gedachten en werken daartoe alleen moeten strekken, dat Zijn Naam geprezen worde. En wanneer wij dan merken, dat wij waarlijk de Zijnen zijn, dan zullen wij weten, dat het voortvloeit uit Zijn welbehagen om ons tot Zich te nemen, en dat alles voortkomt uit Zijn ongehouden goedheid. Daarom wordt niet zonder oorzaak dit woord er bijgevoegd, dat de vrede aan de menschen gegeven is: niet uit eenige verdienste, niet dat zij dien hebben verworven, maar door het welbehagen Gods. Want het woord, dat de heilige Lukas gebruikt, houdt dit in, dat men geen andere reden moet zoeken, waarom onze Heere Jezus Christus ons is verschenen, dan deze, dat God ontfermen en medelijden met onze ellenden heeft gehad. Zoo staat het ook in Joh. 3 : 16, dat God alzoo lief de wereld heeft gehad, dat Hij Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons in den dood heeft overgegeven.

Leeren wij dan in dezen geest voor onzen Heere Jezus Christus te treden, zóó nl., dat de boodschap, die hier door de engelen is verkondigd, ons zij als een brandende lamp om ons den weg te wijzen; dat het geloof ons leide, en dat wij weten, dat Hij nu God-in-ons is, aangezien Hij God-met-ons is. Hij heeft Zich als God-met-ons geopenbaard, toen Hij in onze menschenlijke natuur als in Zijn tempel heeft willen wonen; maar nu is Hij God-in-ons, d.w.z. dat wij Hem met ons vereenigd gevoelen met grootere kracht, dan toen Hij Zich getoond en geopenbaard heeft als sterfelijk mensch. Zelfs is Hij èn God èn mensch in ons. Want ten eerste maakt Hij ons door de kracht van Zijn Heiligen Geest levend; en dan is Hij mensch in ons, voor zoover Hij ons deelgenoot maakt aan het offer, dat Hij voor onze zaligheid heeft gebracht, en ons verklaart, dat Hij niet zonder oorzaak uitgesproken heeft, dat Zijn vleesch waarlijk spijze is en Zijn bloed waarlijk drank. Daarom juist staat ook de heilige disch voor ons gereed, opdat wij nl. zouden verstaan, dat onze Heere Jezus

Christus, nadat Hij naar hierbeneden afgedaald is en Zich heelemaal vernietigd heeft, nu echter niet van ons gescheiden is, nu Hij in de heerlijkheid der hemelen opgevaren is; maar dat het veeleer geschiedde met dit doel, dat wij deelgenoot aan Zijn lichaam en Zijn bloed zouden zijn. En waarom? Wij weten immers, dat Zijn gerechtigheid en gehoorzaamheid de genoegdoening is voor onze zonden, en dat Hij den toorn Gods gestild heeft door de offerande, die Hij van Zijn lichaam en van Zijn bloed geofferd heeft in deze menschelijke natuur, welke Hij van ons heeft aangenomen. Aangezien het dan zoo staat, moeten wij ook niet twijfelen, wanneer Jezus Christus ons aan deze tafel noodigt, al nemen we slechts brood en wijn waar, of Hij woont waarlijk in ons, en wij zijn zóó met Hem vereenigd, dat Hij Zelf niets heeft, wat Hij ons niet wil meedeelen. Dat, zeg ik, behooren wij te weten, om winst te kunnen doen met het sacrament, dat ons door Hem bereid is, en zoo vaak wij het mogen ontvangen, zullen wij weten, dat God ons wel had kunnen bevrijden uit den afgrond der verdoemenis, waarin wij lagen, door een ander middel, als Hij gewild had, maar dat Hij ons te overvloediger verzekering Zijner liefde jegens ons heeft willen schenken, nu wij Jezus Christus als onderpand hebben, opdat wij alle goed in Hem zullen zoeken. Wij moeten het verstaan, dat wij ons op geen manier, welke dan ook, kunnen verblijden, totdat Hij ons dáár, als midden onder ons, wordt gegeven, en Hij zoo dicht bij ons gekomen is, dat wij door Hem worden geleid tot het Koninkrijk der hemelen, waaruit wij verbannen en waarvan wij verstoken waren uit oorzaak van onze zonden.

Zoo moeten wij dan onzen Heere Jezus Christus tot doelwit onzer zaligheid hebben, als wij tot God willen naderen, als wij verlangen ware geestelijke vreugde te hebben, vergenoegen en rust; als wij ook verlangen gewapend te zijn tegen de verzoekingën, welke de duivel tegen ons kan verwekken. Maar om deelgenoot te zijn aan dezen heiligen disch moeten wij allereerst op ons zelf letten en onze eigen ellenden kennen, om ons daarover te mishagen en daarover geheel en al beschaamd te worden. Maar dan zullen wij verder ook weten, dat God al onze droefheid en angsten heeft willen verzachten, toen Hij Zich zoo in Zijn eenigen Zoon heeft willen meedeelen en ons daardoor volkomen vreugde heeft bereid. Al zijn wij dan ook aan vele ellenden dezer wereld onderworpen en belegerd door vijanden die zijn als grijpende wolven, al houdt de duivel niet op prooi onder ons te zoeken en blaffen de ongelooovigen ons aan als dolle honden, al worden wij door vele nooden omgevoerd en bedreigd van alle

kanten, al moeten wij ook veel boosheid ondergaan — toch mogen wij verzekerd zijn, dat wij niet ophouden zullen vrede met onzen God te hebben, en Hem bidden, dat Hij ons dien doe gevoelen door Zijn Heiligen Geest, aangezien het een zaak is, die alle menschelijk verstand te boven gaat (zooals wij dat al van den heiligen Paulus hebben aangehaald). Wij willen leeren, zoozeer genoeg te hebben aan onzen Heere Jezus Christus en de geestelijke goederen, waarvan Hij ons deelgenoot maakt, dat wij geduldig al de ellenden en moeiten dezer wereld kunnen dragen. Het zij ons geen leed, veracht en van alle kanten bezwaard te worden, kortom blootgesteld te worden aan allen smaad en schande, als Jezus Christus maar met ons is en al onze ellenden en moeiten zegent, en wij er deze vrucht uit winnen, dat men bemerkt, dat wij te midden van al onze nooden slechts vragen onzen God te verheerlijken. En waar de wereldlingen triumfeeren tot hun eigen beschaming, aangezien zij zich niet kunnen verblijden zonder te strijden tegen God, zij onze ware vreugde Hem te dienen in alle vreeze en ootmoed en ons heelemaal aan Zijn gehoorzaamheid te wijden. Dat is de winst, die wij met deze leer hebben te doen.